

INCIPIT VITA SAN-
CTI LVDGERI EPI-
SCOPI.

LVDGERI merita, multifariè, suo DEVS pandit testi-
monio; & gloriæ & honoris, quo cum Deo fruitur, plu-
rima ex signis salutaribus indicia constant; tot enim
salutes ad eius sacri corporis locum infirmi sæpe resum-
pserunt, nec non, & absentes in suis necessitatibus eius
opem ita frequenter experti sunt, vt hæc enumerari impossibile sit,
& scribendi excedant modum. Verum ex plurimis pauca, si quis ea
nosse voluerit, in paruo collecta habet opusculo, quod huic codici
subiunximus, in quo quis, vel vnde fuerit, nec non vitæ & actuum e-
ius aliquantulam exigimus memoriam.

CAPVT I.

*Quibus temporibus, & ex qua parentela, vir bea-
tus fuerit.*

*D.S.
S. Ludgeri
rui Freso-
num & Sa-
xonum pri-
mus Episco-
pus.*

*Vurisingus
auus S.
Ludgeri
Princeps
Christiani-
smi in
Frisia sta-
bilis.*

TEMPORIBVS ergo Karoli Magni Fresonum & Saxonum pri-
mus fuit Episcopus: harum ipse nationum maximam partem,
id est, Frisiæ quinque pagos, & occidentales Saxones à paganismo
reuocans; Christi imbuit fide. Venerunt & prius de terra Anglorum
plures homines Dei, spontanea pro Domini amore, peregrinatio-
ne delectati: qui exeuntes de terra, & cognatione sua, nostras pa-
trias, agnitione Christi illuminare laborauerunt. Ex quibus fuit, exi-
mius doctor Wilbrordus, & socij eius; nec non & V Vinfrid cogno-
mento Bonifacius; hi auum benedicti huius nomine Vurisingum
amicum & familiarem valdè habuerunt; à quo, & filijs eius, & pro-
pinquis, inter paganos populos plurimum in labore Euangelij iu-
uabantur. Idem quam pridem à Rege maligno Fresonum Radbo-
do, ob iustitiæ defensionem, qualicet paganus impaudè oppressis
subueniebat, à patria effugatus, & in Franciam pulsus est. Ibi reli-
gionem Christianam ediscens, mortuo impio Rege, à glorioso
Francorum Principe, ad gentem suam denuò remissus est; & suæ
patriæ

patris fidem Christi intulit, & ab eius primum familia Christianitatem percepit.

C A P V T I I.

De genitrice eius, qua pusiola necari iussa.

HVIVS iunior filius Thiadgrimus sancti viri pater erat: mater Thiadgrimus & Liafburga & Ludgero parentes. Rom. c. 4o Liafburga dicebatur. In hac femina omnipotens Deus, qui vocat qua non sunt, tanquam ea qua sunt, meritis, ut credimus, ex ea nascituri pueri, miracula misericordiae suae ostendere dignatus est. Habebat enim ex paterno genere aviam gentilem, quae cum doleret filio tantum filias nasci, matrem benedicti huius, eadem, qua nata fuerat hora, aquis necari praecipit. Vnde cum iuxta crudele eius mandatum situlae aqua plenae, a mancipio, cui hoc erat iniunctum, immergeretur, illa brachiolis extensis, utraque manu marginem situlae apprehendit; & nata sub eadem hora pusiola ne mergeretur, cepit mancipio reluctari. In hac ergo colluctatione prorsus mirabili, ex dispositione misericordiae Domini, vicina mulier superuenit, & miserescens, paruulam de manu mergentis eripuit, & domum auferens, paruum fecit gustare mellis: nam semel gustantes aliquid infantes apud paganos necari illicitum erat. Insecuti post eam, quibus infantula commissa fuerat perimenda. Cum viderent se ab facto impio prohibitos, nec tamen, ut res contigit, furiosae Dominae indicare auderent, occulte illi mulieri eam nutriendam permiserunt; sicque, mortua illa maledicta, matri restituta est.

C A P V T I I I.

Item aliud miraculum de eadem.

HÆc eadem, cum iam viro iuncta sanctum puerum gestaret in utero, contigit, ut festino gressu incedens, lapsa grauius corrueretur, & acuta fude, supra quam ceciderat, latus eius perfoderetur, ita, ut nemo putaret vel ad modicum posse eam spiritum retinere, vel puerperium non penitus periturum. Sed miro modo veloci, & inopinata salute, ipsa conualuit; & infans, post paucos dies, editus, in nullo laesus apparuit. At puer, ut primum loqui, & ambulare poterat, iam tunc, se post Deum ire, in verbis & moribus designabat; cum inutilia quaeque despiceret, vanis non delectaretur, lusum infantulus non amaret: alio illi amore indito, ex patre Spirituum omnium carnis. Libros iam diligere, arborum cortices, quibus ad lu-

Mater ex graui lapsu faucia conualuit.

S Ludgerus puer Phil. βιβλ. c. 4. Sur. d. d. s.

minaria uti solemus, colligere, illos ad similitudinem librorum con-
suere, cum festuca, & nigro quolibet liquore imitari scribentes,

CAPUT IV.

*Quomodo puer sanctus, iuxta quod ipse cupierat, ad di-
scendas litteras Gregorio commendatus sit, & in
Traiecto monasterio ton-
suratus.*

c. 5 & 6.
Sur.
S. Gre-
gorius Tra-
iectensis
Abbas, &
antistes, S.
Ludgeri
magister.

PETIT post hæc parentes, ut litteris se erudiri facerent; at illi
eius accelerantes petitionem, de cuius pio desiderio lætaban-
tur, commendauerunt eum cuidam Gregorio, grandium merito-
rum viro: qui discipulus, simulque successor sancti Martyris Boni-
facij, Traiectensi sedi Presbyter, Episcopi vice, præerat. Sub cuius
docto magisterio, in litteris & seruitio Domini eruditus, tonsura in
Traiecto Monasterio accepta, moderatis valdè moribus, in omni-
um illic dilectione, conuersatus est.

CAPUT V.

*Quod cum Aluberto ad Angliam missus sit, ibique ad
Alchuini famosi magistri notitiam per-
uenerit.*

c. 7. Sur.

Alubertus
Chorepisco-
pus Traie-
ctensis.

Alchuinus
Eboraci
flore mag-
isterio.

S. Ludgeri
magister
ordinatus
Diacon-
us.

VENIT interea vir quidam venerandus de terra Anglorum, no-
mine Alubertus; cupiens rudi partium illarum plebi, in doctri-
na prodesse. Quem, dum Abbas Gregorius libenter susciperet,
comperta eius cum pia voluntate sapientia, eum sibi Chorepisco-
pum fieri postulauit. Quod cum ille eo modo non recusaret, ut à
proprio ordinaretur Episcopo, remisit eum ad terram suam, ab eo,
quem dixerat, Episcopo ordinandum; & cum eo Ludgerum, ut ibi
Diaconij perciperet gradum. Nam ipse, ut dictum est, Presbyter E-
piscopalem tenuerat sedem. Eo tempore in Eboracica ciuitate fa-
mosus merito magister scholam Alchuinus tenebat, vnde cun-
que ad se confluentibus de magna sua scientia communicans. Huius
mox, ut illuc peruenerunt, Ludgerus familiarem amicitiam ade-
ptus, spatio, quo inibi demorabantur, ad eum sedulo de scripturis
interrogantem accessit. Verum, cum sacris ordinibus perceptis, ad
eum, qui eos miserat redeuntibus venirent, Alubertus cum Grego-
rio pij

rio pij laborem operis assumpsit. Porro Ludgerus Alchuini desiderio & amore discendi reditum, si fieri possit, meditabatur. Quod, cum sæpius tentanti Gregorius tandem difficillimè concessisset, paratis cum eius adiutorio, & parentum suorum, quæ talis peregrinatio poscebat, remeavit Britanniam. Suscipiens eum Magister honorabilis, magna, cuius animum nouerat, coluit caritate, tribusque continuis annis, paterna in Monachorum Monasterio sollicitudine, erudiens, quarto anno dimidio, apprime eruditum, ad patriam remisit. Ita tunc Ludgerus tam ex profectu dulcium morum, quam ex Scripturarum scientia, Magistro Gregorio acceptabilior factus, eidem postmodum patri, deuoto discipulatu, adhæsit.

*Redit in
Angliam
ad Alchu-
num.*

C A P V T V I.

*De eo, quod locus, ubi S. Liafuuinus, qui iubente Deo
de Anglis ad predicandum venit, requieuit
corpore à paganis incen-
sus sit.*

DV M hæc agerentur, venit & alius homo sanctus Liafuuinus nomine, ex sua, id est Anglorum gente, domino vocante, adductus. Etenim referebat, trina omnipotentis Dei ammonitione terribiliter se exire iussum, vt illo in loco, & illis gentibus miseratoris nostri Euangelium prædicaret. Petijtque à Gregorio demonstrari sibi locum diuinitus commendatum. Gaius ille de diuina clementia, direxit eum illuc, hoc est, in confinium Francorum & Saxonum, iuxta fluuium Isla, ad locum, qui dicitur Dauentre, dans ei comitem & cooperatorem verbi Dei, seruum Domini Marchelmum, & ipsum ex Anglorum genere, à sancto Wilbrordo à pueritia enutritum. Ibi, cum Ecclesias construeret, & plurimos conuertisset ad Dominum, sanctam animam reddens Domino, locum illum suo honorificauit corpore. Post mortem illius, Saxones zelantes in ibi collectionem Christiani populi, locum illo præda & incendio vastauerunt, combustaque Ecclesia, corpus eius dum quærerent, inuenire nequuerunt. Ea quoque tempestate, Gregorio profecto ad Dominum, Albricus in Episcopatum successit.

*S. Liafuui-
ni aposto-
lus, ante
re B. Gre-
gorio Tra-
iectensi,
Dauentria
apud Islam
Sur edit.
hac tenui-
ter & mu-
tile c. 8.*

*B. Gregorio
Traiecti
succedit
Albricus.*

DE SANCTO
CAPVT VII.

Qualiter, Gregorio defuncto, Albricus, qui ei successit, Ludgero suaserit, ut supradictum instauraret locum.

*S Ludgerus Dau-
eria pradi-
cans s. Le-
buiui cor-
pus inue-
nit. Et Ec-
clesia or-
nat.*

PORRO Albricus, magna & singulari caritate Ludgerum diligens, quem sub magistro Gregorio pueritiæ sodalem habuit, sociavit eum sibi Episcopalis curæ adiutorem. Hortatur eum ergo ire, & super corpus Confessoris Christi incensam reparare Ecclesiam. Paruit ille citissimè, & veniens ad locum, corpus Sancti reperire non valuit. Sed tamen in spatio, infra quod illud esse putauit, ædificium cæpit erigere. Nocte autem astitit ei in visione seruus Dei Liafuuinus, dicens; Benè facis Ludgere frater, deserta hæc reædificans; corpus meum, quod quæstisti, sub australi pariete humatum, reperies. Quod dum mane Ludgerus, iuxta quod reuelatum fuerat, inuenisset, transueto in austrum ædificio, infra Ecclesiam, honorabilem Sancto Dei posuit sepulturam.

CAPVT VIII.

De eo quod hortatu Albrici occidentalem Frisiam perrexerit ad destruenda sana idolorum.

*In Frisiam
mittitur
ab Alberi-
co.*

*Aurum ex
fanis.*

IGITUR dum illic bene cuncta disponderet, atque multum Christianis illis sua solatiaretur industria, perrexit Frisiam, cum alijs seruis Dei, iubente antistite suo, si forte ibi super fide Christi posset aliquibus suadere. Ibi ergò paganos asperrimos, tantis argumentis, & tam ingenioso moderamine mitigauit, ut sua illum delubra destruere coram oculis paterentur. Inuentum in fanis aurum & argentum plurimum Albricus in ararium regis intulit, accipiens & ipse, præcipiente Carolo, portionem ex eo.

CAPVT IX.

Quod Colonia Presbyter ordinatus sit cum Albrico, cum ipse Episcopus consecraretur.

FECIT autem Albricus Ludgerum Presbyterum consecrari, cum ipse in ciuitate Colonia Episcopus ordinaretur; constituitque eum

que eum Doctorem Ecclesiæ in pago Ostrach; vbi sanctus Bonifacius martyrio glorificatus est, vt in Fresonum gente, vbi iam aliquântulum Christianitatis rudis erat origo; opus Domini, quantum posset, perageret.

CAPVT X.

De eo quod vice sua Traiecto monasterio præfesset.

TRIBVS ergo per annum temporibus, vere scilicet, æstate & hyeme ibidem in Euangelizandi studio commoratus est. Porro in autumno ob custodiam disciplinæ Traiecto monasterio præerat. Etenim venerabilis antistes Albricus hanc curam inter Doctores per vices quatuor dispersiuit, vt videlicet ipse vernò tempore, quando sua maximè necessaria fuit præsentia, per se administraret. Æstate vero Athalgerus, & hyeme Thiadbertus; autumno, vt diximus, Ludgerus præfideret.

CAPVT XI.

De visione, qua illi de tribus aceruis vestium ostensa est.

ERGO dum in monasterio Ludgerus vice sua degeret, quadam nocte, finitis matutinis hymnis, dum ex secretis orationibus lassus cubitum iret, apparuit ei nutritor suus quondam, Gregorius, & cum eo solita familiaritate conloquens, frater, ait, Ludgete, sequereme: secutus est ille, vt sibi videbatur, ascendentem in altiorum locum, ibi prolatis, & coram eo iactatis quasi membranulis & vestibus, colligere ea Ludgerum in aceruos præcepit. Dum colligeret quasi tres aceruos, bene, ait Gregorius, indigentibus ista distribue; de his, tibi satis dabo; signansque eum, vt se videre videbat, signo crucis, abscessit. Cumque mane Ludgerus Haddom* monasterij præposito, & Marchelmo, de quo superius locuti sumus, somnum retulisset, statim ad hæc Marchelmus respondit. Nequaquam, inquit, Ludgere, inane istud somnium putes. Episcopatus honore sublimaberis; tribus populis, dona Domini diuisurus es. Et ille; vtinam, inquit, in loco nunc mihi credito, aliquid vtiliter agam. Verum Marchelmus siue conijciendo, siue præsciendo hoc dixerit, ita omnia, sicut dixerat,

euenerunt.

*Pifianis
prolixior
interpretatio
c. 11. e.
dit. Sur.*

DE S A N C T O
C A P V T X I I .

Quamdiu in occidentali Frisia predicarit.

IGITUR per septem annos in illis occidentalis Frisiae regionibus mansit, inter paganos, vel rudes Christianos: omni industria, & sapienti labore, se agens, nouum populum deuota credulitate instituens, sicut mirifica illius gesta populi illi vsque hodie memorant, quos ab idolis conuertens, Christiana conuersatione instruxit.

C A P V T X I I I .

Vt B. Ludgerus Romam adierit.

*Persecutio
Widukind
Kind ducis
Saxonum.*

*Albrici E-
piscopi Tra-
iect. uors.*

*Leo Papa
S. Ludgerum susci-
pit.*

INTEREA Saxonum Princeps Widukind persecutionem Christianis tractans, Frisiam cum exercitu se duce adiit, Ecclesias incendens, expellensque famulos Dei, Fresones, vsque ad Fleha fluuium Christi religionem relinquere compulit, & prisco erroris more viuere. Tunc Ludgerus, cedendum temporari arbitratus, maxime cum in hac tempestate Albricus antistes suus de mundo discesserit, deseruit partes illas, & assumpto secum fratre suo Hildigrimo, qui natu iunior, disciplina eius instituebatur, Romam perrexit. Illic cum Papae Leoni indicasset itineris causam, & quia desideraret in paterna hereditate Monasterium construere, intelligens Beatus Pontifex vel ex sermonibus eius, vel Dei spiritu reuelante, quid in se sanctae intentionis ac studij haberet, in amore & honore illum habuit; donauitque illi Saluatoris nostri reliquias, & sanctae Dei genitricis Mariae, sociorumque Apostolorum Petri & Pauli, in quorum memoria Monasterium, quod dixerat, construeretur.

C A P V T X I V .

*Beneuenti biennium agens, à Karolo Imp.
euocatur.*

EXIENS autem de Roma, Beneuentum petijt, vt in monasterio S. Benedicti, beati ordinis conspiceret disciplinam, possitque in ibi aliquanto tempore, liberiore vacatione, quiescere. Etenim Pater illius Monasterij, genere illi propinquus erat; mansitque ibi duos annos. Cupiebat autem sancta illa hospitalitate prolixius vti, sed gloriosus Imperator Karolus eius famam audiens, prodente cum

*Karolus
suggerente*

eum maximè Alchuuino præceptore quondam suo, qui eo tempore de Britannia in Franciam venit; misit semel & iterum; atque literis Alchuuini eiusdem, ad se eum venire mandauit.

*Alcuino
accersit ad
se s Ludgero-
vum.*

CAPVT XV.

Duorum monasteriorum ei optio conceditur.

CVM QVE ab eodem fuisset Imperatori præsentatus, & commendatus; duorum, inquit Imperator, Monasteriorum, optionem tibi concedo. Vnius maioris; in quo virginum multitudo consistit; alterius minoris, quod virorum est, sub Canonica regula Domino famulantium. At ille Imperiali largitati agens gratias, virorum Monasterium dixit conuenientius sibi posse committi. Dedit ergo ei Monasterium in pago Brabantia, quod Lotusa nominatur, cum omnibus ad ipsum pertinentibus.

*Lotusam
monaste-
rium Bra-
bantia ac-
cipit admi-
nistran-
dum.*

CAPVT XVI.

Quinque pagis Frisia præficitur.

HIS quoque temporibus orientalis Frisiae quinque pagi, cum vna Insula, quæ dicitur Bant, Francorum Regno se subdiderunt, promittentes fidem Christianam se suscepturos, si erudendis eis aliquis daretur, cuius loquelam intelligere possent. Porro Imperator hoc grater accipiens, Ludgero opus istud commendauit.

*Pagorum
nomina ex-
primuntur
Sur. edit. 6.
14.*

CAPVT XVII.

*Treuerensem Episcopatum à Carolo oblatum
recusat.*

E A quoque tempestate, deuicto, siue conuerso Widukindo, abbas quidam Religiosus nomine Bernardus, occidentalibus Saxonibus à Rege missus fuerat Doctor. Quo non multo post tempore, migrante ad Dominum, difficile in regno Francorum potuit inueniri, qui libenter ad prædicandum inter barbaros iret. Dum super his Rex Carolus sollicitus cogitaret, contigit, vt eo tempore Treueris ciuitati Episcopus inquiri deberet, obtulitque Ludgero illius Ecclesie Pontificatum. Respondit ille; talem Ecclesiam se

*D. S.
Bernardus
Doctor oc-
cidenta-
lium Saxo-
num.*

*Tremere-
sem Catho-
drum post-
ponis Sa-
xonum oc-
cident con-
uersioni.*

Luce. 1.

siam se Episcopo minimè indigere, in qua per plures essent sedo-
ctiores & eo digniores honore. Quin potius posset ipse rudibus qui
buslibet melius præfici; & si regi placeret, in Saxonum populo, vo-
luntarium se subiturum laborem. Hac eius responsione, & volun-
tate, Imperator plurimum gratulatus; in occidentali Saxonum
parte Pastorem eum constituit; impleto somnio, quod super tribus
aceruis dudum Ludgerus viderat. Tum verò operis diuini multum
avidus, sollicito studio, totisque viribus in conuersione gentilium
insudabat; veteris vanitatis culturas auferens; ad Ecclesias, quas e-
rexerat, populos conuocans; presbyteros, quos ipse venerabiles
nutrierat, per loca ordinans, iucundis moribus, & humanitate plu-
rima, doctrinam suam acceptabilem vsque quaque faciens, donec,
Domino auxiliante, in Frisia, & in Saxonia, pararet, vt scriptum est,
Domino plebem perfectam.

CAPVT XVIII.

Foseteslandiam Insulam conuertit.

*Foseteslād
insula sū-
tuo.
* Danorū.
psal. 67.*

*Damonem
sub specie
caliginis ex
insula pel-
lit.*

*Landricus
ex Princi-
pis Fosetes-
land F.
presbyter.*

CVPIENS autem & alijs gentibus Euangelium annuciare, &
Dei afferre notitiam, cum Imperatoris consilio profectus est ad
quandam insulam in confinio positam Fresonum & Denorum, *
quæ à quodam Fosete, quam stulta gentilitas Deum æstimabat, Fo-
setesland appellabatur. Cum iam, approximante naui, insula non
longè posita conspici posset, accepta in manus cruce Ludgerus,
psalmum, vt ferunt, sexagesimum septimum decantauit; *Exurgat
Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant à facie eius, qui oderunt eum.
Sicut deficit fumus, deficiant, & reliqua.* Ecce autem, repenti omnes
qui in illo nauigio cum illo fuerant, viderunt densissimam caligi-
nem ad fumi instar de insula exurgere, & desuper glomerari; dein-
de glomeratam pariter discessisse. Nostis, ait Ludgerus ad socios,
quia abscedentis dæmonis est ista caligo, quem modo de sede hac
dominus, iter nostrum præueniens, effugauit. Et insulam alacer in-
gressus, verbum Domini prædicauit. Tantam autem Deus poten-
tiam verbis eius tribuit, vt omnes insulanos fidem Christi confes-
sos, in vno illic fonte baptizauerit, Fosetis fana destruerentur; fa-
bricarentur Ecclesiæ. Ipse princeps Insulæ filium suum de fonte sa-
cro leuandum illi obtulerit, vocabulo Landricum, quem post-
ea in Fresonum gente religiosum presbyte-
rum vidimus.

*Vt voluerit Nordmannos adire, & de eius
Visione.*

POST hæc Ludgerus etiã Nordmannos euangelizãdi gratia adire cogitabat. Sed dum illi Rex Karolus hoc non concederet, contristabatur ille, Dei ac proximi dilectione plenus; vel, quia salus eorum differretur; vel, quod ab illis peccata nostra punienda præsciuit: Siquidem, dum nondum Nordmannorum vllus esset metus, dicere sæpe solebat deuastationes & miserias, quæ per illorum manus perpetrandæ essent. Vidit etiam, dum esset secus mare in illo nuncupato Verma quoddam somnium, per quod hæc mala designari intelligens, fleuit plurimum. Dum mane sermocinaretur cum sorore sua nomine Heriburga his eius plorationibus perterrita, fleuit etiam ipsa, obsecrauitque, vt sibi tantæ tristitiæ causas ediceret. Et ille dixit. Cogitavi in hoc loco Monasterium construere; sed hoc secundum voluntatem meam nequaquam prouenire poterit; quia propter peccata nostra delectabilis hæc regio, solitudo erit; narrauitque; quia viderit in somnis quasi nubeculas nigras ab aquilonari maris parte paulatim ascendere; post modicum verò, globos crebriores sequi; deinde horribiles nubium moles pariter emergentes, rapido impetu ad solem tendere. Cui dum appropiarent, motus ille loco fugit, donec à subsequenteribus tenebris cælo fugatus, vltra videri non possit: At tunc polo nubibus tecto, horrore immensæ caliginis, vniuersi tremebant, vitæ suæ singuli metuentes. Cum diutissimè sub hac formidine habitatores terræ paucarent, en iterum ab Austro radij lucis emicant, exiliensque sol, circumfusas abegit nubes, & regrediens ad locum suum, omnes obscuritates illas ante se in Aquilonem, vnde venerant, pepulit. Et addidit, dicens; Tempus celeriter veniet, quo latrocinia & prædæ Nordmannorum, nec non & subsequenter bella in his prouincijs incipient fieri. Post hæc, iuste deferente nos Deo, & omni iucunditate sublata, terras latius occupabunt. Vtinam, inquit, Heriburg, his malis non superuiuam. Superuiues, ait, & hæc pessima oculis tuis visura es. At mihi datum est, nulla horum in corpore spectare. Sed quandoque Deus iustis his correptionibus suis finem ponet, & quæ Nordmanni alijs fecerint mala, inferentur eis. Igitur, quam diu ipse in corpore fuit, tam secunda pax erat, vt nullus super tantis malis suspicari aliquid posset. Mox autem sequenti, vt obierat anno, incipiebant venire, quæ prædicta sunt, & vaticinium eius miserabili

*Impeditur
à Karolo
magno ne
adeat Nord
mannos.*

*Vaticini-
um eius de
Nordman-
norum ir-
ruptioni-
bus.*

*Heriburga
sororis col-
loquium
super Nord-
mannorum
clade.*

*Expositio
visi sur.
edit. c. 26.*

rabili experientia, iam olim probatum est. Speramus ergo, quia consolatio miserationis Dei, quam simul prædixerat, quando tempus miserendi venerit, nihilominus subsequatur.

C A P V T X X.

Cum igitur & Nordmannis, sicut diximus, & pluribus gentibus euangelizando, &c.

Edita vita.

C A P V T X X I.

Ut diuinitus illi ostensus locus fundandi Monasterij nempe iuxta Ruram in saltu quodam qui Videburg vocabatur.

C A P V T X X I I.

Ut Episcopus creatus in parte Saxonie Occidentalis.

C A P V T X X I I I.

Ut ab Hildebaldo Coloniensi Archiepiscopo coactus sit Episcopatus gradum accipere. Et de miraculo Caci in Frisia, villa Heligverde illuminati.

C A P V T X X I V.

De caco, quem non sponte sanauit.

*Sur edit.
hic verbis
consentis
o 23. ordine
discrepat.*

VERVM Ludgerus, quamuis cuncta huiusmodi opera occulta reuellet, non tamen Deo hæc reuelante vsquequaque effecit. Villa est in Saxoniam in pago Sudergo, Alna nuncupatur. Ad hanc, dum parochias suas circumiens veniret, die quadam sedente eo ad mentam, audiebatur pauper clamare foris, anxie obsecrans, vt Episcopus cæcum hominem respicere dignaretur. Festinauit Diaconus, cuius id erat officij, putans vnum esse de pauperibus, qui stipem petierit, sumensque panem & cibum, porrexit illi. Renuit ille accipere, aliud sibi dicens magis esse necessarium. Deferebatur potus, ille, nec hoc se velle, respondit, nec propter stipem petendam venisse; sed vt, ante Episcopum intromitteretur, vt cæco homini subuc-

subueniret. At Diaconus non intellecto quid postulauefit, dimisso illo, in domum regressus est. Porro ille cum foris relictus iterato diu clamore vociferaretur, tandem circumspiciens Ludgerus, quare, inquit ad diaconum, tam diu vis dissimulare quod audis? qui respondit. Detuli illi cibum potumque, sed ille nihil horum curat. Numnum, ait, da ei; quod cum fecisset, & hoc nihilominus sperneretur, iussit eum Episcopus ad se introduci. Dum introductus esset, ait ei. Quid frater habes? quid est, quod expetis? Ille respondit; Fac, vt videam, obsecro te per amorem Dei; Videas, inquit Ludgerus, per amorem Dei. Et mirum in modum, cum hoc non imperando dixerit, sed tantum miratus petitionem, similia verba responderit, statim ille vidit, iussusque accedere ad mensam, lætior comedit & bibit, abijtque in viam suam.

CAPVT XXV.

Mel ei transmissum.

VENIENTE illo aliquando ad Ecclesiam in loco, qui * Billurbe-
ki dicitur, vicina quædam mulier, natu nobilis, sed inlicito iun-
ta connubio, vt audiuit Episcopum aduenisse, munere præuio stu-
duit sibi placare eum, mittens quasi eulogium, vas testuum * pergran-
de, melle plenum. Quod dum ille agnoscens mittentē sperneret, ac
suscipere dedignaretur, iuuentuli aliqui ex discipulis eius illud desi-
derantes, promiserunt se Episcopo persuasuros, ac de manu nuncio-
rum, munus acceperunt. Non habentes autem alio in loco illud ab-
scondere Episcopo iã ad celebrationem Missæ pcessuro, sub altari
ligneo, vndiq; obtectum linteaminibus, posuerunt. Mox autem, vt
coram altari inclinatus labia oraturus aperuit, repētino & vehemē-
ti crepitu, vas mellis sub altari insonuit; ac minutatim confractū est.
Colligebant scopis mel per pauimentū fluens, & cū testibus fragmi-
nibus foras proijcientes, Missam deinde celebrabant Non cessauit
autē Episcopus, donec peruersam illā copulā discinderet; in super,
& sceleris patratorem, velut incorrigibilem, de patria exturbaret.

* Billurbe-
ki.* pergran-
de.Mel vase
conditum
effunditur
diffrauto
vase.Hac Sur.
edit c. 21.
paraphra-
stice &
multa.

CAPVT XXVI.

De suscitato Buddone.

FEREBANT autem veracissimi viri, de discipulis eius, quod quo-
dam tempore, dum ad comitatum pergēs, per Prouinciales, qui
Hassi dicuntur, iter ageret, per orationes eius, homo mortuus reui-
xerit. Qui scilicet, propter furtum caballorum Widukindi Sa-
xonum ducis, huic morti adiudicatus sit, vt in campo, ad stipi-
tem ligatus, iactatis in eum sudibus acutis, & lapidibus necare-
tur. Quod

Sur. edit c.
24. verbis
inhæret.Abigens
sudibus in
eum cen ad
metam sa-
ctis interfi-
citur.

*Membra-
tim discer-
ptus à S.
Ludgero
colligitur
& resuscitatur.*

*Buddon-
feld.*

tur. Quod dum factum esset, corpus exanime in campo relictum est. Veniens autem Ludgerus secus locum, & comperto, quod Christianus fuerit, mittēs ad Windukindum impetravit ad humanum corpus. Dehinc discerpta totius corporis membra, pallio colligi iusserit, & inferri in tentorium suum, donec humando corpori sepulchrum pararetur. Dum ad hoc ventum esset, vt elatum de tētorio in fossam poneretur, iuxta stante Episcopo. Efferte eum, ait, tumulo; namque illi spiritus inest. Quidum eleuatus esset, respirare cepit. Et iterum illatus in tentorium, oblato potu refocillabatur, ligarique iussit antistes vulnera eius, & in tempore paruo conualuit. Stat adhuc in eo loco lapidea crux in monumentum miraculi eius, ab incolis erecta, & ex nomine eiusdem viri, qui Buddo vocatus est, campus ille Buddonfeld vsque hodie nominatur.

CAPVT XXVII.

De sturione miraculosè capto.

*Sur edit.
hic senten-
tiam non
assequuta
a 22.*

*Sturionem
magna
audinw.*

Psal 35

PER Frisiam aliquando Euangelizans, venit ad oppidum, quod dicitur Helli, iuxta fluuium Ladam. Tunc vocatos ad se loci illius piscatores rogauit, vt aliquem sturionem propter hospites, qui eum frequentabant, tentarent comprehendere; ita namque Thuidisca lingua hic piscis vocatur. Qui mirati, cur hoc petierit, responderunt, tempus capiendorum huiusmodi piscium iam dudum præteruisse; & quia appropinquante iam hyeme, nullus hoc tempore vnquam audierit piscem istiusmodi comprehensum. Tamen, ait, non diffidentes, capturam hanc prouenire posse, cum Deus omnipotens omni valeat tempore præbere necessaria seruis suis. Euntes ergo, coacti precibus eius, retia fluuiio immiserunt, suspicientes autem in aëra cernunt tenuem ad se nubem properare, vicinamq; diligentius intuentes, vident ingentis alitis speciem nube ferri, siue, vt plerisque eorum visum est, eiusdem piscis, quem volebant, imaginem, cum subito inter sermocinatum verba, auis siue piscis forma, è nube lapsa, tam validè in fluuium cecidit, vt vtrisque littoribus moti fluctus illiderentur. Nec mora, in eodem, quo inciderat loco, miræ magnitudinis sturionem comprehendentes, Episcopo obtulerunt. Referentibus autem eis gestum mirabile, videte & caute, ait, ne hoc pro alicuius factum sanctitate vel meritis, putate vel narrare audeatis, sed laudemus potius bonitatem Dei, qui dat escam omni carni.

os (o) so

CAPVT XXVIII.

Suspensus mirè à patibuli supplicio conseruatur.

OPPIDVM est in Saxonia notum plurimis, Meppca nominatum, Sur edic. 6.
25. ad Ger-
bnum ex-
presie. in cuius vicinia dum antistes Sanctus, Frisiam pergens, deueniret, aspexit non longè à via vulgi concilium Die Dominica congregatum. Diuertit illuc, volens cognoscere, quæ causa huiusmodi cõuenticuli existeret, tali die, viditque in colle, quem circumuallaerant, reo cuidam suspendium præparari. Accedensque propius, affatus est eos blandè, postulans sibi concedi hominem; aut, si necesse esset eum interfici, hoc eo die non facerent, magis ipsi ad Ecclesiam Missas audire conuenirent. Cumque nihil horum à rusticis impetrare posset, contumeliosis in super verbis clerico insultantibus; etenim ad suam parochiam locus ille non pertinebat; vix obtinere potuit, vt parumper cum homine super eius pœnitentia se permitterent loqui. Factum est hoc, discessit antistes, & homo in patibulum est suspensus. At vero vespere illius diei, cum Episcopus itineris sex ab eo loco milliaria peregisset, manens in villa, quæ vocatur Asconthorp, en veniens homo ille quem paulo ante suspenderunt, ad pedes Episcopi procidit, corruit, mirantibus ac sciscitantibus, quomodo de eo gereretur, rem taliter pandit. Dum ego, inquit, Episcopo inde digresso sursum in patibulum traherer, videbam duos incredibilis decoris viros, à latere Episcopi equitantes, aliquandiu cum eo pariter loqui; Dehinc post paululum alter festinè rediens, nescio quid mihi pendentì supposuit, super quod firmiter stans, cruciatum non sentiebam, donec dispersis his, qui me suspenderant, & ad occasum vergente sole, me idem ipse deponeret. Deposìtum iussit ocysiter vestrum sequi, & pro concessa vita sacro Antistiti gratias agere, quam ipse dum à fatuis contemneretur, à Domino impetrarit. Addiditque se nullo pacto scire posse, qualiter post virum Dei tantum viæ spatium in momento percurrerit. Ferunt & alia multa miranda, venerabiles viri de discipulis eius, à B. Ludgero gesta vel dicta, quæ cuncta ponere immoderatiõis fortasse prolixitatis videbitur.

CAPVT XXIX.

Diuinitus cognoscit locum in quo exstruat monasterium.

PRÆTEREA monasterium, quod in honorem reliquiarum, quas D.S. ab Apostolico acceperat, olim construere decreuit, vbi posset construi,

** per Nortmannos* *Vitimund apud Islam fl.* *Arnapa fl die Herif supra No-nesium.* *S. Ludgerus in oratione sum- mogelus per noctans.* ** MS qui VVideberg vocaretur.* *VVerdena ad Ruram locus Mo- nasterio designa- tur.*

construi, agnita maritimarum regionū futura desolatione, * sollici- te requirebat Duo autem loca construendis apta monasterijs vide- bantur, vnus in Wichmund, iuxta fluuium Isla: alter, qui ad Cruces dicitur, secus fluuium Arnapa. Sed diuinæ præscientiæ voluntatem super his demonstrari sibi deuotis ieiunijs & orationib. deposcebat. Vnde dum ad locū, quem iuxta amnem Arnapa eū elegisse diximus, hyemis tēpore veniret, Crucem ligneā iussit eo in loco erigi. Et ipse solus coram sancta Cruce in niue maxima, duri frigoris, & longę no- ctis patiens, prolixas vsq; ad lucem in oratione duxit vigilias. Proin- de diuina reuelatione Monasteriū ibi esse nō posse cognouit, sed lo- cum in saltu quodam iuxta fluuium * Rura fundando Monasterio, ex Deo fore præscitum. Quapropter, dum suæ viæ comitibus, quæ diuinitus cognouerat, referret, ad promissum à Deo locū propera- uit, & cū possessore eius locutus, locum illum data terra alia compa- rauit. Post hæc autem, cum ab occupationibus varijs liberior fa- ctus, tempus huic vacationi aptum inuenire potuit, assumptis se- cum, quos huic operi necessarios sciuit, ad ipsum denuo locum pro- fectus est.

CAPVT XXX.

Ut suis precibus nemus apud VVerdenam euertent.

** Sur. edit. c. 28 nemus quoddam.* *Marsh. 19.*

ERAT ibi * sarculum quoddam opacitate & siluarum densitate vndique conclusum; ibi fixis tentorijs mane primo arbores di- ruere, & locum ponendis ædificijs expurgare, si qua facultas daretur, disponebant. Quod tamen illis fieri posse omnino impossibile videbatur. Vnde & B. virum à sua intentione penitus reuocare stu- dentes, dixerunt, incredibile profus videri, illum vnquam locum habitabilem fieri posse: quoniam arborum densitate, & ramorum obductione, cælum quoque ipsum absconderetur. At ille, spem suam in Domino ponens, *que hominibus, inquit, impossibilia sunt, Deo possibilia sunt.* Ita nocte ingruente cum temperius ad vigilias nocturnales surrexissent, post peractum officium se cubitum denuo receperunt. Cumque iam omnes dormire putaret, silenter exur- rexit, & tentorium egressus, paululum orationis gratia secessit. Sed quia quidam clericus ex eius contubernio, nomine Thiadbald, eadem hora vigilauit, ipsum confestim foras exeuntem secutus est. Quod mox vir Dei cognouit, & paulisper quasi pro horæ inspectio- ne substitit. Deinde tabernaculum ingressus, eum rursus obdormi- entem præstolari cepit. Quod cum fieri putaret, rursus exijt. Sed eundem iterum Clericus, quem diximus, pedetentim subsequutus est. Ita

est. Ira secunda quoque vice, oratione eius intercepta, Clericum stratum suum repetere, nec ante lucem surgere præcepit. Ipse quoque, ut eius curiositatem eluderet, sese cubitum recepit. Cumque aliquādiu expectaret, & iam neminem vigilare suspicaretur, tertio exsurrexit, & egressus, sub quadam se arbore in orationem proiecit. Verum cum memoratus Clericus, eum contra autoritatis suæ præceptum sequi non auderet, & omnino quid agere vellet, explorare intenderet, papilione iuxta lectum suum eleuato in oratione positum vidit. Erat enim nox, luna & stellis lucentibus admodum clara. Cumque diutissime orasset, & se per spiritum auditum à Deo cognouisset, tentorium cunctis, ut putabat, ignorantibus repetiuit. Mutata ilico cæli, quæ tunc erat, serenitas, obscurata luna, obducta astra, & ventis hinc inde exsurgentibus tempestas nimia subsecuta est. Cadebant annosa circumquaque arbuta, & cum magno licet omnium timore, ipsa mundi elementa famulo Dei militabant. Nam cum diluculo exsurrexissent, videbant hinc inde eruta fundando monasterio locum satis amplum dedisse, & arbores passim iacentes, sufficientem lignorum ad ædificationem copiam præbuisse. Rari quique frutices, & arbusculæ minores derelictæ sunt, quæ ab operarijs facile vel extirpari vel præcidi valerent. Unde sanctus Ludgerus cum die iam clara suos reliquo operi instare hortaretur, eos percunctari gratulabundus cæpit, anne adhuc cælum se ex illo loco crederent conspecturos.

CAPVT XXXI.

De arbore qua stragi supersuit.

SANE ex arboribus quas intra spatium fundandi Monasterij corruisse diximus, vna solum non dirura remansit, sub qua eadem nocte vir Dei orauit. Sub hac, sellulâ iam luce clarâ positâ, suos ad operandum hortabatur. Ibi quidam ad eum ex eius Clericis nomine Odilgrimus, ex itinere, quo directus fuerat, venit. Quem inter mutua quæ habuerant colloquia, ipse interrogauit, quid sibi de illo loco videretur, vtrumnam eum monachorum Collegio congruè arbitraretur. At ille vultum eius solito alacriorem videns, inuestra, inquit, facie video, hoc opus sine Dei voluntate non esse inchoatû: Locum iam olim à Deo electum opportunissimum diuino seruitio futurum. Qua eius respõsione ipse delectatus, gratias, inquit, habe, quoniã secundum voluntatem meam locutus, beneuolentiã, quod solû homo potest, tuam ostendis: ceterû effectus in Dei est potestate constitutus. Illud sanè nosse te volo, quod tamen alijs, me viuo, te publicare interdico, in hoc loco me diè iudicij expectaturû, & corpore exutum

S. Ludgerus precipuis aduocat Senos, que in arbuta fundantur. Monasterio fundando præfactus locum.

Odilgrimus Clericus.

S. Ludgerus in VVedenensis Monasterij arca signat locum suum sepulchri vna

exutum me ubi nunc sedeo, monumentum habiturum. Ita clericus arborem, quamdiu ibi steterit, diligenter obseruauit. Sed cum postea, in usum Ecclesiæ, quæ ad occidentalem eius partem construebatur, præcisa esset, lapidem in eodem loco, nullo alio sciante, pro signo infodit. Qui ibidem, cum postea sepulchrum sancto viro foderetur, inuentus & effossus est.

CAPVT XXXII.

Doctrina, victus, & cultus, ac vita familiaris.

ERAT S. Ludgerus in scripturis sanctis eruditissimus, tamque ardentem alios erudire gestiens, ut præter publicas prædicationes, quoque mane discipulis suis per se traderet lectiones, ipse nihil extra faciens, quam quod in scripturis faciendum inuenit. Cauens autem ne sibi nomen inane faceret, omnia temperatè facere curabat. Superstitiosas vestium vilitates non amauit. Simulatam in verbis & gestis corporis sanctitatem exosam habuit. Vestitus optimis, ac suæ personæ congruis vestibus incedebat, cilicium tamen, ad carnem, nullo nisi familiarissimo sibi sciante, iugiter portans. Carniū esum certis temporibus non renuit, satiatum tamen illum, cibo vel potu discipulorū suorum nemo unquam vidit. Inuitatus ab aliquib. ad conuiuium (ipse mixtim ditiores & pauperiores inuitas) inutilis non sedit ad epulas, sed inter sermocinandum vel iocandum, opportuna semper verba captabat; quibus totas sermocinationes illas ad audientium vertebat ædificationem. Sublata autem mensa, & laudibus dictis, vix parum supersedit, sed exiens de domo illa, secretiorem cum suis ædem ad legendum vel orandum intrauit. Pauperrimis quibuscunque homuncionibus miro modo erat affabilis, secundum Apostolum, omnibus se conformans & aptans, ut omnibus prodesse posset. Et dum bonos omnes honoraret, contra superbos diuites Episcopali autoritate rigidissimus erat. In angustijs positus, vel sollicitus in tractandis maioribus rebus, hoc statim exordium sumere moris habuit; Sacerdotes missas celebrare mōnet; religiosis viris vel fæminis orationes mandat & ieiunia; inuitat ad agapem egentes & miseros; pauperum exposcit preces; & sic in omnibus gressus eius à Domino dirigebantur. Omnem censum, qui in hæreditate eius propria, vel in Episcopio colligebatur, mox distribuere studuit, nihil omnino, præter solum necessarium usum super augustioribus ædificiis, vel ambitiosis ministeriis, curans. Quapropter cum à quibusdam Regis primatibus quasi stirpator Episcopii criminaretur, & qui nullas ædificiorum honestates, nec ipsi

*Vestitus.
Cilicium.*

*Carnium
esum.*

Conuiuia.

*In pauperes
comis
& benignus.*

*Regidus in
fastuosos
diuites.*

D.S.

*Perfugium
in aduersis
notabile.*

*Episcopalis
frugalitas.*

*Sur edit. c.
32.*

necipis Ecclesijs congruos metallorum ornatus præuidere scierit, gloriosissimus Imperator ad audientiam inuitauit. Vnde dum veniens, mansionem iuxta Palatium accepisset, mane primo ad eum Imperator cubiculario misso, ad suum iussit venire colloquium. Forte tunc antistes, dum consuetudinarijs ex more psalmis & orationibus instaret, dixit cubiculario, vt præcederet, se mox, diuino peracto officio, secuturum. Dum secundo & tertio nuncijs venientibus, ille ab incepto non moueretur opere, accusatores eius occasionem se inuenisse lætati, ex hoc ipsius facto criminationem cumulabant. Verum, dum completis psalmodijs ante Imperatorem venisset, dixit Imperator. Quare nostrum mandatum sic difficile accepisti, Episcope, vt tot accersitus nuncijs statim venire despiceres? Quia, inquit, Deum, & tibi, O Rex, & cunctis hominibus præponendum arbitrabar, hoc enim ipse mihi præcepisti, curam Episcopalem committens, idcirco à tuis, licet vocatus nuncijs, Omnipotentis seruitium intermittere, inconueniens iudicaui. At mox, diuino peracto obsequio, paratior ad Regis imperium veni. Quod responsum eius Imperator optimus veneratus, Gratias, ait, habeto, Episcope; quia talem te modo reperio, qualem antea æstimabam. Fuerunt autem aliqui, qui facta bonitatis tuæ, maleuolè apud me interpretati sunt; Sed hos deinceps minus gratos habebō, & nullius verba super tua criminatione me vterius accepturum spondeo.

*S Ludgerus
euocatur
ad Carolū
Magnum.*

*Psalmodijs
præfert
Imp Collo-
quio.*

*Responsum
sapiens
Carolo da-
tur.*

CAPVT XXXIII.

*Quam religiose vir sanctus diuina officia
peregerit.*

PORRO, quia Sanctorum officiorum incidit mentio, narrant, quod dum ad opus Dominicum vir Dei instaret ineffabiliter, timorata intentione fixaque mente manserit. Aliquando dum in itinere esset, lectus illi ad vicinum focum construebatur. Vnde dum noctu stans iuxta lectum matutinas laudes cum Clericis caneret, eiectis cinere prunis fumus euaporans in faciem illi exalauit. Ille quasi nihil sentiens, immotus mente stabat & corpore. At vnus ex Clericis auferre hoc volens incommodum, curuato genu carbonem detegit, & insufflans sopitos suscitauit ignes. Mane autem vocans Clericum districte sciscitatus est; quare huius mentis fuerit, vt facris hymnis dimissis, se potius incuruauerit ad construendum focum: Et pœnitentiam aliquot dierum illi iniungens docuit Clericos dum ad opus diuinum assistitur, omnes occurrentes cogitatus

*Sur eadē.
anteueris
6 27.*

*Interoran-
dum non fi-
nit aliud
agē.*

amouendos, & quantum cordis humani fugacitas patitur, nihil aliud cogitandum.

CAPVT XXXIV.

De aduersa eius valetudine, & beato transitu.

CVMQVE appropinquaret hora eius exitus, imo retributionis dies, aliquanto ante obitum suum tempore infirmari cœpit: non tamen à solita desciuit psalmodia, vel quotidianum per se Deo offerre sacrificium, in tota penè hac infirmitate omisit.

Aeger nihil solita pietatis omittit, quotidie sacrificans. Annunciat suis Euangelium. Coasfeld. Billurbeki & Bilrebeche. Prædicat mortem, & in Verthina sepeliri se iubet.

Mimigerna fordensiam Monasterium & Ecclesiam.

Dominicæ die quæ suæ dormitionis præcesserat noctem, quasi valefaciens gregi suo in duabus Ecclesijs inter se non multum distantibus, commemorans, quæ docere solebat, publicè prædicauit. Mane primo; in loco qui dicitur Coasfeld missam canente presbytero. Hora verò tertia in loco, qui Billurbeki nominatur, ipse per se vltima ibi missarum sollempnia celebrans. Posthæc, recedente populo, affatur discipulos; scitote, inquiens, charissimi, instante nocte me ex seculo migraturum: proinde corpus meum ad locum, quem in Vuerthina fundavi, deferre, & foris Ecclesiam, in parte eius orientali humate, nam multum hoc vetare erat solitus, vt in Ecclesia humanum corpus sepeliretur; & adiecit, dicens. Noui populum, ne hoc fiat, omnimodis contradicturum, sed facite vt delatum ad Ecclesiam Mimigernafordensem interim inhumatum seruetur, donec ad fratrem meum Hildigrimum mittatur, & ipse agat, vt Imperatoris, iussu, ad memoratum locum perducatur. Porro Imperatorem hoc fore permissurum, ex hoc signo noueritis, quod post mortem meam sanguinem ex naribus meis profluxisse reperietis. Factum est, vt dixerat; illaque nocte, astantibus discipulis, obijt.

CAPVT XXXV.

De lucis splendore, qua in eius obitu passim emicuit.

STATIMQVE pius Dominus consolationis suæ ostendere dignatus signum. Namque ex eo quo obierat loco, visus est veluti splendentis ignis fulgur subito emicuisse, quod diurnæ lucis claritate totam illam prouinciam illustrauit, ac in sublime conscendens, ipsum conspiciebatur cœlum intrasse. Videns hoc venerabilis iuuenis, nepos sancti viri Gerfrid, dum audita eius infirmitate

Gerfridus

ad

ad eum properaret, intellexit, ex signo ascendentis lucis, animam eius cœleste iam regnum petisse, & quod reliquum erat viæ, cum velocitate peregit. Vidit quoque hoc & mirandus Imperator Karolus, qui eo tempore in Aquis palatio moratus est. Eadem namque hora pro inspectione siderum cum Alcuino, à quo Astrologiam didicerat, fuerat egressus. Sed quid significaret, mansit ignarus. Postmodum verò, dum veniens ad comitatum Gerfrid, de transitu eius Imperatori indicaret, de luce quoque, quæ visa fuerat, non celauit. Porro Imperator de die & hora diligenter interrogans, ipsum eo momento de seculo migrasse comperit, qua lucem illam cum Alchuuino aspexit.

nepos S. Ludgeri lucē aspexit.

Item Carolus Imper. et Alcuini Astrologia gnarè.

C A P V T X X X V I.

Vt VVerdinam sacrum eius corpus deportatum sit.

IGITUR discipuli memores qualiter præceperit, vt in Werdina corpus suum conderetur, super hac re populo, vt hoc consentiret, persuadere cœperunt. Sed dum populi præ amore illius nequaquam paterentur eum in aliam parochiam transferri; consilio inuito inter vtrasque partes, consensum est, vt ad Mimigarnafor- densem Ecclesiam transferretur, & vsque ad Hildigrimi præsentiam, qui Cathalauensis Ecclesiæ antistes fuerat, in Ecclesia Sanctæ Dei genitricis Mariæ, inhumatum relinqueretur. Factum est hoc; & in eadem Ecclesia cum magno honore seruatum est, quoad usque Hildigrimus, mandato Imperatoris accepto, vt in loco, quo viuus desiderabat, sepeliretur, ad locum, quo frater inhumatus seruabatur, die post obitum eius fermè trigesimo secundo perueniret. Miraque res facta est, vt corpus Beati viri, tanto peracto temporis spatio, non solum sine aliqua corruptela durauerit, sed etiam iucundi odoris fragrantia omnes, qui aderant, mirificè repleuerit. Addito etiam hoc miraculo, vt secundum signum, quod prædixerat, ex naribus eius sanguis emanasse, inuentus sit. Elatum ergò ab Ecclesia, honorificè comitantibus populorum agminibus, perductum est ad locum quo condendum fuerat, & iuxta iussu viuentis, foris Ecclesiam conditum.

Hildigrimus frater S. Ludgeri Catalaunensis Episcopus enuncatur.

S. Ludgerus ex Mimigarnafor- densis S. Mariae Ecclesia 32. die obiit, et transfer- tur VVerdinam.

¶ (o) ¶

CAPVT XXXVII.

Annus & dies obitus eius.

OBIT Sanctus Ludgerus Anno Dominicæ Incarnationis
 Octingentesimo nono, septimo Calendas Aprilis, & sexto
 Calendas Maij depositus. In quo loco scilicet eius merita vsque
 hodie per varia sanitarum miracula diuinitus affirmatur, præstan-
 te Salvatore omnium IESV Christo, cuius Sacrosanctis locus ille
 beatificatur reliquiis. Ad quas reliquias venerandus antistes Hil-
 digrimus, Sancti Ludgeri germanus, nec non & Gerfridus nepos
 eius atque successor, pio confugio se sepeliri iusserunt, & ad illam
 hæreditatem, quam Beatus Ludgerus ad illas reliquias satis
 amplam tradidit, locum illum sua hæreditate am-
 plificauerunt. Ibi Domino Omnipotenti
 laus sit, honorque
 iugis.

EXPLICIT LIBER PRIMVS.